KOHTUJURISTI ETTEPANEK

JULIANE KOKOTT

esitatud 8. septembril 2005 [1]

I. Sissejuhatus

1. Mida hõlmab investeerimisfondi haldamise mõiste? See on VAT and Duties Tribunals'i (London) esitatud eelotsusetaotluse keskne küsimus. Kuuenda käibemaksudirektiivi 77/388/EMÜ (edaspidi „kuues direktiiv") [2] kohaselt on investeerimisfondi haldamisega seotud tehingud käibemaksust vabastatud. Põhikohtuasjas taotlevad Abbey National's VAT group'i lepingulised fondid ja investeerimisühingud, et maksuvabastus oleks kohaldatav ka teatud teenustele, mis on delegeeritud kolmandatele isikutele.

2. Seejuures tuleb selgitada, millises ulatuses peab käibemaksualaste õigusaktide tõlgendamisel arvestama nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiiviga 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta. [3] Direktiiv 85/611 ühtlustab teatud investeerimisfonde puudutavad siseriiklikud õigusaktid ja määratleb eelkõige fondi haldamise mõiste.

3. Lisaks sellele sisaldab direktiiv 85/611 hulgaliselt korralduslikke sätteid avatud investeerimisfondide kohta, mis moodustavad olulise tausta kõnealuste investeerimisinstrumentide ülesannete ja toimimisviisi mõistmiseks. Direktiiv 85/611 tunneb põhimõtteliselt kahte liiki avatud investeerimisfonde. Esiteks on olemas lepinguõiguse

1 — Algkeel: saksa.

2 — Nõukogu 17. mai 1977. aasta kuues direktiiv 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta — ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23).

3 — EÜT L 375, lk 3; ELT eriväljaanne 06/01, lk 139; viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiviga 2004/39/EÜ (ELT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 06/07, lk 263).

alusel loodud eriotstarbelised investeerimisfondid (lepingulised fondid), mis ei ole juriidilised isikud. Ühendkuningriigis on selliste fondide õiguslikuks vormiks sageli *unit trust.* [4] Teiseks on olemas investeerimisühingud, mis asutatakse äriõiguse sätete alusel juriidiliste isikutena.

4. Kuna lepingulised fondid ei ole juriidilised isikud, peab neil olema fondivalitseja, kes teeb nende eest tehinguid. Investeerimisühingud on seevastu juriidilised isikud, kes saavad oma vara ise valitseda ja ei vaja tingimata eraldi fondivalitsejat. Ühendkuningriigi õigus nõuab aga, et nimetatud investeerimisühingute tegevust juhiks *Authorised Corporate Director* (edaspidi „ACD"). Seda ülesannet täidab tavaliselt äriühing, mistõttu on investeerimisühingu struktuur sarnane fondivalitseja juhitud lepingulise fondi struktuuriga.

5. Fondivalitseja tähtsaim ülesanne on fondi investeerimispoliitika kindlaksmääramine, sealhulgas konkreetsete väärtpaberite omandamise ja võõrandamise üle otsustamine. Lisaks sellele täidab fondivalitseja raamatupidamise ja majandusarvestusega seotud ülesandeid. Eelotsusetaotlus sisaldab küsimust, kas viimati nimetatud tegevusi võib lepingulise investeerimisfondi või investeerimisühingu haldamisel pidada käibemaksust vabastatud teenusteks, kui need on delegeeritud kolmandale isikule.

6. Järgmine küsimus puudutab depoopanga tegevuse liigitamist. Nii lepingulise investeerimisfondi kui ka investeerimisühingu [5] vara tuleb anda hoiule kolmandale isikule. *Unit trust*'i puhul täidab depoopanga ülesannet *trustee.* Tegelikkuses tegutsevad depoopankadena enamasti pangad. Depoopank täidab fondivalitseja antud korraldusi. Lisaks sellele on tal teatav järelevalve- ja osalemiskohustus. Depoopank peab eelkõige teostama järelevalvet talle hoiule antud varaga toimuvate tehingute nõuetekohase kirjendamise üle. Ka seoses depoopanga osutatud teenustega tõusetub küsimus, kas nende puhul on tegemist käibemaksust vabastatud investeerimisfondi haldamise teenustega.

4 — Kui järgnevalt mainitakse lepingulisi fonde, siis on silmas peetud ka avatud investeerimisfonde (*unit trust*).

5 — Börsil noteeritud investeerimisühingutele kehtivad sellest kohustusest teatud erandid.

II. Õiguslik raamistik

A. *Ühenduse õigus*

7. Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa kohaselt:

„[...] vabastavad liikmesriigid enda kehtestatud tingimustel, mille eesmärk on tagada maksuvabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ennetada võimalikku maksudest kõrvalehoidumist, maksustamise vältimist ja muid kuritarvitusi, maksust [...]:

[...]

d) järgmised tehingud:

[...]

3. hoiuste ja arvelduskontode, maksete, ülekannete, võlgade, tšekkide ja muude vabalt kaubeldavate maksevahenditega (v.a võlgade sissenõudmine ja faktooring) seotud tehingud, sh nende vahendamine;

[...]

5. tehingud, sh vahendamine, v.a haldamise ja hoidmisega seotud, mis on seotud aktsiate ja osadega, osalusega äriühingutes ja ühendustes, võlakirjadega ning teiste väärtpaberitega, v.a:

— dokumendid, mis tõendavad omandiõigust kaubale,

— artikli 5 lõikes 3 osutatud õigused või väärtpaberid;

6. liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine;

[...]"

erineks oluliselt nende puhasmaksumusest, vaadeldakse võrdväärsena sellise tagasiostmise või tagasivõtmisega.

8. Direktiivi 85/611 artikli 1 lõiked 2 ja 3 [6] määratlevad avatud investeerimisfondidena:

3. Sellise fondi võib asutada vastavalt seadusele kas lepinguõiguse (fondivalitseja juhitavad lepingulised fondid) või investeerimisfondide õiguse (avatud investeerimisfondid) või põhikirja (investeerimisühingud) alusel.

„2. Avatud investeerimisfondid (UCITS) on käesolevas direktiivis ja vastavalt artiklile 2 fondid:

Käesolevas direktiivis tähendatud „lepingulised fondid" hõlmavad ka avatud investeerimisfonde."

— mille ainus eesmärk on avalikkuselt saadud kapitali ühine investeerimine artikli 19 lõikes 1 nimetatud vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse ja/või teistesse likviidsetesse finantspõhivaradesse ning mis tegutseb riski hajutamise põhimõttel, ja

9. Direktiivi 85/611 artikkel 4 sätestab tingimused, mille alusel liikmesriigi pädevad ametiasutused väljastavad avatud investeerimisfondile tegevusloa. Direktiivi artikli 4 lõikest 2 tuleneb eelkõige, et lepingulisel fondil peab olema fondivalitseja ja eraldiseisev depoopank. Investeerimisühingul on kohustus omada üksnes depoopanka.

— mille osakud ostetakse või võetakse osakuomanike nõudmisel tagasi otse või kaudselt nende fondide varast. Meetmeid, mida avatud investeerimisfond (UCITS) rakendab kindlustamaks, et tema osakute börsimaksumus ei

10. Direktiivi 85/611 artikli 5 lõike 2 teine lõik viitab II lisale [7], mis sisaldab loetelu lepinguliste investeerimisfondide ja investeerimisühingute valitsemise alla arvatud üles-

6 — Artikkel 1 sõnastati käesolevas asjas kohaldatavas redaktsioonis direktiiviga 2001/108/EÜ (EÜT L 41, lk 35; ELT eriväljaanne 06/04, lk 302).

7 — Artikkel 5 sõnastati käesolevas asjas kohaldatavas redaktsioonis direktiiviga 2001/107/EÜ (EÜT L 41, lk 20; ELT eriväljaanne 06/04, lk 287), mis viis sisse ka selles sättes viidatud II lisa.

annetest, mis on sõnastatud järgmiselt, kusjuures see loetelu ei ole lõplik:

„Ühisportfelli haldamisega seotud ülesanded:

— Investeeringute haldamine

— Haldamine:

a) õigusteenused ja fondivalitsemisega seotud raamatupidamis-teenused;

b) klientide päringud;

c) väärtuse ja hinna määramine (sh maksudeklaratsioonid);

d) õigusnormidele vastavuse järelevalve;

e) osakuomanike registri pidamine;

f) tulu jaotamine;

g) osakute emiteerimine ja väljaostmine;

h) lepingutega seotud arveldamine (sh tõendite saatmine);

i) dokumentide säilitamine.

— Turustamine."

11. Direktiivi 85/611 artikli 5g kohaselt võivad liikmesriigid lubada fondivalitsejatel delegeerida ühe või mitu oma ülesannet

kolmandatele isikutele, kui on täidetud teatavad eeltingimused. Eelkõige ei tohi volitus mõjutada fondivalitseja järelevalve tõhusust ning lisaks peab olema tagatud ülesannete nõuetekohane täitmine.

12. Direktiivi 85/611 artikli 7 lõike 1 kohaselt tuleb lepingulise fondi vara anda hoiule depoopanka. Depoopanga kohustusi täpsustab artikli 7 lõige 3:

„Peale selle tuleb depoopangal:

a) tagada, et lepingulise fondi nimel või fondivalitseja poolt sooritatud osakute müük, väljalaskmine, tagasiostmine, tagasivõtmine ja tühistamine toimuks kooskõlas seaduse ja fonditingimustega;

b) tagada, et osakute maksumuse väljaarvestamine toimuks kooskõlas seaduse ja fonditingimustega;

c) täita fondivalitseja korraldusi, kui need pole vastuolus seaduse ja fonditingimustega;

d) tagada, et lepingulise fondi varaga seotud tehingute korral kantakse investeerimisfondile teenustasu üle tavapärase ajavahemiku jooksul;

e) tagada, et lepingulise fondi sissetulekut kasutatakse kooskõlas seaduse ja fonditingimustega."

13. Direktiivi 85/611 artikli 9 kohaselt kannab depoopank vastutust kohustuste süülise rikkumise eest vastavalt fondivalitseja asukohariigi seadustele.

14. Sama direktiivi artiklid 14 ja 16 sätestavad investeerimisühingu depoopangale artiklitega 7 ja 9 sarnased nõuded.

15. Direktiivi 85/611 artikli 10 kohaselt ei saa üks ja sama äriühing tegutseda nii fondivalitseja kui ka depoopangana. Sama kehtib artikli 17 alusel investeerimisühingute ja nende depoopankade kohta.

B. *Siseriiklik õigus*

16. Lepinguliste fondide ja investeerimisühingute haldamisele kuuendas direktiivis ette nähtud käibemaksuvabastus võeti Ühendkuningriigi õigusesse üle 1994. aasta käibemaksuseaduse (Value Added Tax Act 1994) IX lisa, rühma 5 punktidega 9 ja 10. Maksuvabastus kehtib nii *authorised unit trusts* (tegevusloa alusel tegutsevad avatud investeerimisfondid) või *trust based schemes* (lepingulised fondid) (punkt 9) kui ka *Open-Ended Investment Companies* (avatud investeerimisühing, OEIC) (punkt 10) kohta.

17. 1994. aasta käibemaksuseaduse sätted viitavad nimetatud fondide määratlemisel 2000. aasta finantsteenuste ja -turgude seaduse (Financial Services and Markets Act 2000, edaspidi „FSMA") paragrahvidele 236 ja 237. FSMA-ga võeti Ühendkuningriigi õigusesse üle direktiiv 85/611. Täiendavaid tingimusi sisaldab finantsteenuste eest vastutava ametkonna (Financial Services Authority) „Collective Investment Schemes Sourcebook" (edaspidi „CIS Sourcebook"). Lõpuks sisaldab ka 2001. aasta avatud investeerimisühingute määrus (Open-Ended Investment Companies Regulations 2001, edaspidi „OEIC-Regulations") erinorme investeerimisühingute kohta.

18. CIS Sourcebook loetleb depoopanga ja *trustee* täiendavad ülesanded, mis lisanduvad direktiivis nimetatud kohustustele. Kõnealuste normide keskseks eesmärgiks on tarbijate ja/või investorite huvide kaitse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob välja järgmised ülesanded:

1) *trustee* võib kooskõlastatult fondivalitsejaga kinnitada prospektides väiksemaid muudatusi (sh investeerimiseesmärkide muudatused);

2) *trustee* peab fondivalitseja korralduste kohaselt osakud välja laskma vahetult pärast nende vastuvõtmist;

3) *trustee* peab fondivalitsejat teavitama oma kahtlustest, ta peab keelduma osakute väljalaskmisest või tühistamisest, kui osakute väljalaskmine või tühistamine rikuks tema arvates osakute väljalaskmise piirangut või ei toimuks osakuomanike huvides;

4) *trustee* võib erakorraliste asjaolude esinemise korral volitada fondivalitsejat peatama osakute väljalaskmine, tühistamine, müük või tagasiostmine või anda talle vastavaid korraldusi;

5) *trustee* peab vajalikku hoolsust järgides määrama, kas osakute väljalaskmise eest saadav vastusooritus, mida ei maksta sularahas, võib praeguseid ja potentsiaalseid osakuomanikke kahjustada;

6) *trustee* võib osakuomaniku osakud tühistada, kui omanik ei tasu fondivalitsejale või *trusteele* võlgnetavaid summasid;

7) *trustee* peab pidama osakuomanike registrit;

8) *trustee* võib kokku kutsuda osakuomanike üldkoosoleku;

9) *trustee* tuleb ära kuulata küsimuses, millised väljaspool Euroopa Liitu paiknevad turud tulevad investeerimisel kõne alla;

10) *trustee* peab kinnitama fondivalitseja soovitatud *Stock lending transactions* tehingute tingimused, olles eelnevalt kontrollinud kohaste peanõudest sõltuvate tagatiste olemasolu;

11) *trustee* peab kinnitama börsiväliste tuletistehingute tingimused;

12) *trustee* võib fondivalitseja kaudu nõustuda õiguste teostamisega, mis on seotud tegevusloa alusel tegutseva avatud investeerimisfondi investeeringuga (nt aktsiate või osakute märkimise eelisõigus), kui vastava õiguse teostamine muul viisil tooks kaasa fondi vara kohta kehtestatud piirangute rikkumise;

13) *trustee* võib kooskõlastatult fondivalitsejaga otsustada, kas ta soovib kasutada sellisest kapitalipaigutusest tulenevat hääleõigust, mis seisneb osaluses fondivalitseja või tema aktsionäride hallatavas või muul viisil kontrollitavas teises ühises investeerimisprogrammis või mis seisneb fondivalitseja või tema aktsionäride hallatava või muul viisil kontrollitava tegevusloa alusel tegutseva avatud investeerimisfondi osakutes, mis on *Feeder Fund*'i vara.

14) *trustee* peab vajalikku hoolsust järgides tagama, et fondivalitseja on *Dilution Levy* ja *Stamp Duty Reserve Tax* reservide moodustamisel arvestanud kõiki olulisi aspekte;

15) fondivalitseja korraldusel võib *trustee* kaasata fondis kasutamiseks laenukapitali;

16) *trustee* peab võtma kohased meetmed, et tagada osakute hindade määramisel korrektsete menetluste ja meetodite kasutamine ning piisava hulga alusdokumentide säilitamine;

17) *trustee* peab fondi varaga sooritatavate tehingute puhul võimaliku huvide konflikti tekkimise korral valima või kinnitama sõltumatu hindaja;

18) *trustee* võib fondivalitseja taotlusel määrata vara väärtuse hindamiseks CIS Sourcebook'is ettenähtust erineva vahetuskursi, mis on vajaduse korral leitud mõnes teises vääringus ja vara hindamise teiste meetodite kohaselt;

19) kooskõlastatult fondivalitsejaga võib *trustee* otsustada iga-aastasest tulude eraldamisest loobumise, kui eraldatava tulu keskmine väärtus oleks tema arvates väiksem kui 10 Inglise naela;

20) *trustee* peab tema tegevust reguleerivaid õigusnorme silmas pidades otsustama, kas laenulepingutega seotud intressi- ja muude kohustuste ning maksude ja koormiste tasumiseks tehakse fondi varast maksed kapitalikontolt või tulukontolt;

21) kui tegevusloa alusel tegutseval avatud investeerimisfondil on mitut liiki osakuid ja osakuomanik nõuab üht liiki osakute vahetamist teist liiki osakute vastu, siis määrab fondivalitseja osakuomanikule väljalastavate osakute kohase arvu, kuid ta peab eelnevalt *trustee*'ga konsulteerima;

22) kui osakuomanik nõuab osaku tagasivõtmist või tühistamist, siis võib fondivalitseja korraldada, et vastavad osakud hüvitatakse fondi vara arvelt, selle asemel et teha väljamakse sularahas. Sellisel juhul tuleb konsulteerida *trustee*'ga üleantava vara osas;

23) *trustee* võib fondivalitsejalt nõuda vara võõrandamist (või ostmist), kui fondivalitseja teatud vara ostmine või müümine ületab talle CIS Sourcebook'iga antud volitusi või kui omandiõiguse tunnistuste hoidmise kokkulepped ei ole adekvaatsed;

24) *trustee* peab andma nõusoleku väljalastavate või tühistatavate osakute arvu muutmiseks, et korrigeerida eksimusi fondivalitseja „boksis"[8] olevate osakute arvu suhtes;

25) *trustee* peab viivitamatult teavitama Financial Services Authority'd CIS Sourcebook'is sätestatud reeglite olulisest rikkumisest;

26) *trustee* võib fondivalitseja kirjaliku avaldusega vallandada, mh kui algatatakse fondivalitseja pankrotimenetlus või nimetatakse pankrotihaldur või „kui *trustee* on kirjalikus vormis ammendavalt põhjendanud, et fondivalitseja vahetus on osanikuomanike huve silmas pidades soovitatav". Fondivalitseja vallandamise järel peab *trustee* nimetama uue fondivalitseja;

27) *trustee* peab andma nõusoleku, kui fondivalitseja soovib loobuda oma ülesannete täitmisest teise fondivalitseja kasuks.

8 — Terminiga „boks" tähistatakse investeerimisfondi osakuid, mis kuuluvad sama fondi valitsejale.

19. Investeerimisühingu depoopanga osas nimetab CIS Sourcebook valdavalt samad ülesanded, kusjuures järelevalve ja osalus on suunatud ACD tegevusele. Investeerimisühingu puhul puuduvad osakute (*units*) väljalaskmisega seotud ülesanded.

III. Faktilised asjaolud ja eelotsuse küsimused

20. Põhikohtuasja hageja Abbey National plc (Abbey National) moodustab käibemaksuga maksustamise otstarbel koos oma mitme tütarettevõtjaga grupi Abbey National's VAT Group. Gruppi kuuluvad Abbey National Unit Trust Managers Limited (ANUTM), Scottish Mutual Investment Managers Limited (SMIM), Abbey National Asset Managers Limited (ANAM) ja Inscape Investments Limited (Inscape). Nimetatud äriühingud on avatud investeerimisfondide fondivalitsejad.

21. Avatud investeerimisfondide *trustee*'d (depoopangad) on Clydesdale Bank plc (CB), Citicorp Trustee Company Limited (CTCL) ja HSBC Bank plc (HSBC). Nad võtavad oma *trustee*-ülesannete täitmise eest üldist tasu, millele lisavad käibemaksu. Arvetel esitatud tasu ei sisaldanud tasu hoidmisteenuse (*custodian*) eest. CB ja HSBC nõuavad nimetatud teenuse eest eraldi tasu.

CTCL ei tegutse ise hoidjana, vaid on selle ülesande delegeerinud kolmandale isikule. Tuginedes kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 käibemaksuvabastusele, vaidlustab Abbey National *trustee*'de esitatud arvetel märgitud käibemaksu.

22. Avatud investeerimisühing Inscape Investment Fund, kelle ACD on Inscape, vaidlustab samuti oma depoopanga CTCL teenuste maksustamise käibemaksuga. Seejuures ei ole ka käesoleval juhul vaidluse all tasu selliste hoidmisülesannete eest, mida ei osutanud CTCL, vaid mis olid delegeeritud ülemaailmselt tegutsevale hoidjale-allettevõtjale (*global sub-custodian*). Osutatud teenuste eest maksab Inscape viimasele eraldi tasu.

23. Lisaks sellele delegeeris Inscape osa seadusest tulenevatest fondivalitseja ülesannetest Bank of New York Europe Limited'ile (BNYE) ja hiljem Bank of New York'ile (BNY). BNYE ja BNY esitasid Inscape'ile nende teenuste eest arved, mis sisaldasid käibemaksu. Abbey National vaidlustab ka nimetatud käibemaksu õiguspärasuse.

24. Inscape ja BNYE vahelise lepingu alusel peaks viimane üle võtma fondi raamatupidamise, mis hõlmab muu hulgas fondiosakute hetkeväärtuse, jaotatava kasumi ja tulu väljaarvestamist, raamatupidamise korraldamist, andmete koondamist perioodiliselt avaldatavate aruannete ja raamatupidamisaruannete jaoks, maksudeklaratsioonide koostamist ja maksudeklaratsioonide esitamist statistikaametile ja Inglise Pangale. Lisaks pidi BNYE osutama teisi teenuseid nagu allfondide asutamine ja hindamine, fondi kontode ja maksete kooskõlastamine ja haldamine, samuti halduskulude hindamine, mille tasumist nõutakse nn *dilution levy*'na lahkuvatelt ja uutelt osanikelt.

25. Põhikohtuasja menetlev VAT and Duties Tribunal (London) esitas EÜ artikli 234 alusel 29. märtsi 2004. aasta otsusega Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1) Kas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 ette nähtud „liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise vabastamine" käibemaksust tähendab seda, et liikmesriikidel on pädevus kindlaks määrata tegevused, mis kuuluvad eriotstarbeliste investeerimisfondide „haldamise" alla ja määratleda eriotstarbelised investeerimisfondid, mille suhtes maksuvabastust kohaldatakse?

2) Kui vastus esimesele küsimusele on eitav ja kui kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 esinevale „haldamise" mõistele tuleb ühenduse õiguse tähenduses anda autonoomne tõlgendus, arvestades nõukogu direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta muudetud redaktsiooni, siis kas teenused, mida depoopank või *trustee* osutab vastavalt direktiivi [85/611] artiklitele 7 ja 14, kohaldatavatele siseriiklikele normidele ja fonditingimustele ning mille eest esitatakse arve, on käibemaksust vabastatud „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise teenused" kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tähenduses?

3) Kui vastus esimesele küsimisele on eitav ja kui „haldamise" mõistele tuleb anda ühenduse õiguse tähenduses autonoomne tõlgendus, siis kas kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 ette nähtud „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise" vabastamine maksust on kohaldatav teenustele, mida osutab kolmandast isikust fondivalitseja fondi haldamise raames?"

26. Euroopa Kohtu menetluses esitasid Abbey National, Ühendkuningriigi ja Luksemburgi valitsused ning komisjon oma märkused. Menetlusosaliste seisukohad esitatakse, kui vajalik, õigusliku hinnangu raames.

IV. Õiguslik hinnang

A. *Sissejuhatav märkus kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kohaldumise kohta investeerimisühingutele*

27. Lepingulisse fondi kogutakse suure hulga investorite kapital ja paigutatakse see mitmesugustesse väärtpaberitesse, aga ka muusse varasse, näiteks kinnisvarasse või kaupadesse. Võrreldes väärtpaberite vahetu omandamisega on investorite eeliseks riski hajutamine ja asjaolu, et investeeringuid aitavad valida vastava ala asjatundjad. Mõistagi on kõnealused investeerimisega seotud teenused tasulised.

28. Lepingulise fondi haldamise tasu on käibemaksust vabastatud. See peab eelkõige

väikeinvestoritel aitama lihtsustada investeerimist nimetatud fondidesse.[9] Nende valduses olevate investeeringute väikese mahu tõttu on neil üksnes piiratud võimalused paigutada raha hajutatult vahetult väärtpaberitesse. Lisaks puuduvad väikeinvestoritel sageli vajalikud teadmised väärtpaberite võrdlemiseks ja valimiseks.

29. Maksuvabastus peab ennetama ka *välise fondivalitseja hallatavate* lepinguliste fondide ja *end ise haldavate* investeerimisühingute vahelise konkurentsi kahjustamist.[10] Kuna lepingulised fondid ei ole juriidilised isikud, ei saa nad ennast ise hallata ja peavad kasutama välise fondivalitseja teenuseid. Maksustamise üldreeglite kohaselt on fondivalitseja osutatud teenused maksustatud käibemaksuga. End ise haldava investeerimisühingu puhul käibemaksuga maksustatavad teenused kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tähenduses seevastu üldjuhul puuduvad, sest haldustegevusega seonduvalt ei teki teenuse osutamist ühelt maksukohustuslaselt teisele. Ilma punktis 6 nimetatud maksuvabastuseta oleksid välise fondivalitseja hallatavad lepingulised fondid seega koormatud täiendava kuluteguriga ja satuksid end ise haldavate investeerimisühingutega võrreldes halvemasse olukorda.

30. Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 käsitleb selle sõnastuse kohaselt seetõttu ainult eriotstarbeliste investeerimisfondide (ingliskeelne tekst: *special investment funds*) haldamist ja ei nimeta end ise haldavaid investeerimisühinguid.

31. Sellest tõusetub küsimus, kas kõnealune säte on üldse kohaldatav investeerimisühingule, kui see delegeerib haldamisülesanded kolmandale isikule. Kui sõnastusest tulenevalt vastata nimetatud küsimusele eitavalt, siis saaks Abbey National käesoleval juhul tugineda maksuvabastusele ainult seoses avatud investeerimisfondidega (*unit trusts*)[11], kuid mitte seoses investeerimisühingule Inscape Investment Fund osutatud teenustega.

32. Lähemal uurimisel selgub, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 ei ole kohaldatav siiski üksnes juhul, kui investeerimisühing end tõepoolest ise haldab. Tellib investeerimisühing haldusteenust aga kolmandalt isikult, siis on ta samasugu-

9 — Vt kohtujurist Poiares Maduro 18. mai 2004. aasta ettepanek kohtuasjas C-8/03: BBL (EKL 2004, lk I-10157; ettepaneku punkt 26).

10 — Kohtujurist Poiares Maduro ettepanek eespool 9. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas BBL, ettepaneku punkt 26.

11 — Vastavalt direktiivi 85/611 artikli 1 lõikele 3 tuleb avatud investeerimisfondid (*unit trusts*) samastada lepinguliste fondidega.

ses olukorras nagu lepinguline fond ja peab konkurentsi neutraalsuse nõudest johtuvalt saama kasutada maksuvabastust samas ulatuses. [12]

33. Kui kolmandale isikule delegeeritud haldusteenused kuuluvad käibemaksust vabastamisele kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 alusel, siis ei saa olla tähtsust asjaolul, kas kolmandale isikule delegeeris asjaomased ülesanded end ise haldav investeerimisühing või lepingulise fondi fondivalitseja. Järgnevas tekstis ilma täiendava täpsustuseta investeerimisfondide kohta öeldu kehtib seetõttu ka investeerimisühingute kohta.

B. *Esimene eelotsuse küsimus*

34. VAT and Duties Tribunal küsib esimeses eelotsuse küsimuses sisuliselt, kas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise mõiste on määratletav siseriikliku õiguse raames või on see ühenduse õiguse autonoomne mõiste.

12 — Sama markis Belgia *sociétés d'investissement à capital variable* (SICAV) kohta ka kohtujurist Poiares Maduro oma ettepanekus eespool 9. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas BBL, ettepaneku punkt 8.

35. Üksnes Ühendkuningriigi valitsus väidab, et asjaomane säte annab liikmesriikidele õiguse tunnustada nii eriotstarbelisi investeerimisfonde kui ka määratleda see, mida pidada investeerimisfondide *haldamiseks*. Teiste menetlusosaliste arvamuse kohaselt tuleneb haldamise mõiste ühenduse õigusest.

36. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on kuuenda direktiivi artikliga 13 sätestatud maksuvabastused ühenduse õiguse autonoomsed mõisted ja seetõttu tuleb need määratleda ühenduse õiguses. [13] See ei ole siiski nii juhul, kui nõukogu on direktiivis jätnud maksuvabastuse teatud tingimuste määratlemise liikmesriikide hooleks. [14] Käesoleval juhul ei ole üheselt selge, millised kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 maksuvabastuse tingimused on nõukogu soovinud jätta liikmesriikide määratleda.

37. Ühendkuningriigi tõlgendusele on olemas teatud pidepunkt sätte ingliskeelses versioonis: „*management of special invest-*

13 — 15. juuni 1989. aasta otsus kohtuasjas 348/87: Stichting Uitvoering Financiële Acties (EKL 1989, lk 1737, punkt 13); 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-358/97: komisjon *vs.* Iirimaa (EKL 2000, lk I-6301, punkt 51) ja 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-428/02: Fonden Marselisborg Lystbådehavn (EKL 2005, lk I-1527, punkt 27).

14 — 28. märtsi 1996. aasta otsus kohtuasjas C-468/93: Gemeente Emmen (EKL 1996, lk I-1721, punkt 24).

ment funds as defined by Member States". Sarnaselt hollandikeelse versiooniga [15] saab nimetatud keeleversiooni mõista nii, et *as defined* hõlmab mitte ainult *special investment funds*, vaid kogu väljendit *management of special investment funds*.

38. Teised keeleversioonid [16] ei toeta siiski Ühendkuningriigi tõlgendust. Need selgitavad pigem, et liikmesriikidele on antud üksnes pädevus investeerimisfondide tunnustamiseks, kusjuures kõnealust pädevust reguleerib nüüd direktiiv 85/611.

39. Kui ühenduse õiguse sätte keeleversioonid on lahknevad või võimaldavad erinevat tõlgendamist, tuleb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt sätet tõlgendada lähtuvalt selle õigusakti üldisest ülesehitusest ja eesmärkidest, mille osaks see säte on. [17]

40. Kuuenda direktiivi eesmärk on liikmesriikide käibemaksualaste õigusaktide ühtlustamine. Konkurentsi kahjustamise ärahoidmiseks tuleb tagada ühenduses ühetaolise maksuvabastuse kohaldamine. Liikmesriigiti erinevate õigusnormide alusel maksuvabastuse kohaldamine ohustaks nimetatud eesmärgi saavutamist. [18]

41. Kuuenda käibemaksudirektiivi vastuvõtmise ajal ei olnud investeerimisfonde puudutavad õigusaktid veel direktiiviga 85/611 ühtlustatud, seega oli nende fondide määratlemisel otstarbekas viidata üksnes siseriiklikule õigusele. Sel viisil oli investeerimisfondide haldamise teenuse maksuvabastus tagatud ainult kindlatel tingimustel, nimelt kui fondil oli liikmesriigi antud tegevusluba. Investeerimisfondi *haldamise* määratlemisel kehtib aga üldine põhimõte, et maksuvabastuse tingimused sisaldavad ühenduse õiguses määratletud mõisteid.

15 — „Het beheer van gemeenschappelijke beleggingsfondsen, als omschreven door de Lid-Staten."

16 — Näidetena olgu nimetatud järgmised versioonid:
ES: la gestión de fondos comunes de inversión definidos como tales por los Estados miembros,
DK: forvaltning af investeringsforeninger, saaledes som disse er fastsat af medlemsstaterne,
DE: die Verwaltung von durch die Mitgliedstaaten als solche definierten Sondervermögen durch Kapitalanlagegesellschaften,
FR: la gestion de fonds communs de placement tels qu'ils sont définis par les États membres,
IT: la gestione di fondi comuni d'investimento quali sono definiti dagli Stati membri

17 — 27. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-372/88: Cricket St. Thomas (EKL 1990, lk I-1345, punkt 19); 5. juuni 1997. aasta otsus kohtuasjas C-2/95: SDC (EKL 1997, lk I-3017, punkt 22) ja 14. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-384/98: D. (EKL 2000, lk I-6795, punkt 16).

18 — Vt 25. veebruari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-349/96: CPP (EKL 1999, lk I-973, punkt 15) ja eespool 17. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus SDC, punkt 52.

42. Ühendkuningriigi valitsus viitab asjaolule, et olenevalt investeerimisfonde käsitletavatest siseriiklikest õigusnormidest võib haldamine hõlmata erinevaid ülesandeid. Seetõttu peab eriotstarbeliste investeerimisfondide määratlusega ilmselt kaasnema haldamise määratlemine.

43. Eeltoodu ei ole siiski piisavaks argumendiks. Esiteks ei saa investeerimisfonde käsitlevad siseriiklikud sätted olla üksteisest nii põhjapanevalt erinevad, et ühenduse tasandil ei ole võimalik käibemaksuga maksustamise eesmärgil sõnastada investeerimisfondide haldamise ühtset määratlust. Öeldu kehtib seda enam, et vahepeal on direktiiviga 85/611 sätestatud eri liiki investeerimisfondide jaoks ühtne regulatsioon. Teiseks toonitab see just vajadust tõlgendada ühenduse tasandil ühtselt vähemalt haldamise mõistet, kui siseriiklike õigusnormide alusel investeerimisfondidena tunnustatavate fondide määratlemisel esineb juba nii palju erinevusi.

44. Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud haldamise mõiste on ühenduse õiguse autonoomne mõiste, millest ei või liikmesriigid kõrvale kalduda. [19]

C. *Teine ja kolmas eelotsuse küsimus*

45. Teine ja kolmas eelotsuse küsimus on mõlemad suunatud haldamise mõiste tõlgendamisele kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tähenduses ja neid tuleb järelikult uurida koos. Euroopa Kohtul on palutud selgitada, kas

— depoopanga teenused ja

— fondivalitseja poolt kolmandale isikule delegeeritud haldamisteenused

kuuluvad eeltoodud mõiste alla.

19 — Samale järeldusele jõuab ka kohtujurist Poiares Maduro oma ettepanekus eespool 9. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas BBL, ettepaneku punkt 25.

46. Abbey National ja Luksemburgi valitsus leiavad, et mõlemal juhul on tegemist investeerimisfondi maksust vabastatud haldamisega, kuna asjassepuutuvad ülesanded on investeerimisfondi juhtimise seisukohalt olulised ja mitte üksnes tehnilist laadi. Antud asjaoludel viitavad nad eelkõige fondivalitseja ja depoopanga ülesannete määratlusele direktiivis 85/611 ja siseriiklikes õigusnormides.

47. Seevastu Ühendkuningriigi valitsus ja komisjon tõlgendavad haldamise mõistet kitsendavalt. Nende arvates hõlmab see vaid vahetult investeerimisfondi aktiva ja passiva seisu mõjutavaid teenuseid, seega tegelikke investeerimisotsuseid, mitte aga depoopanga või delegeeritud raamatupidamis- või majandusarvestusteenuseid.

48. Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 sõnastus, eelkõige aga haldamise mõiste ise ei selgita, kuivõrd see puudutab käesolevas asjas vaidlusaluseid teenuseid. Siinkohal ei ole tulemuslik ka haldamise mõiste igapäevase või teatud õigusvaldkonnas tavapärase keelekasutuse analüüs. [20]

49. Eelkõige saksakeelse versiooni põhjal tõusetub küsimus, kas delegeeritud ülesanded võivad üldse maksuvabastuse alla kuuluda. Nimetatud sõnastust võib nimelt mõista nii, et maksuvabastuse kohaldamisalasse kuuluvad ainult need haldamisteenused, mida osutab investeerimisfirma ise.

1. Maksuvabastuse kohaldamisala ei ole piiratud teenustega, mida osutab investeerimisfirma ise

50. Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 saksakeelse versiooni kohaselt on käibemaksust vabastatud üksnes eriotstarbeliste fondide haldamine *investeerimisfirma (Kapitalanlagegesellschaft) poolt.* Investeerimisfirma mõiste ei ole täpsemalt määratletud, see ei sisaldu ei direktiivis 85/611 ega teistes ühenduse õigusaktides. Saksa õiguses kasutatakse nimetatud mõistet investeerimisfondide fondivalitsejate kohta. [21] Eeltoodust võiks järeldada, et mak-

20 — Vt kohtujurist Poiares Maduro ettepanek eespool 9. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas BBL, ettepaneku punkt 30.

21 — Vt Investmentgesetz'i § 2 lõige 1: „Investeerimisfondid on investeerimisfirma hallatavad avalikud eriotstarbelised fondid, mis vastavad direktiivi 85/611/EMÜ tingimustele [...]" ja Investmentgesetz'i § 6 lõike 1 esimene lause: „Investeerimisfirmad on krediidiasutused, kelle tegevusalaks on eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine [...]".

suvabastus on seotud konkreetse isikuga, mistõttu see ei kehti kolmandatele isikutele delegeeritud teenuste korral.

51. Selle kohta tuleb siiski sedastada, et ükski teine keeleversioon ei sisalda vastavat otsest formuleeringut, mis viitaks teatud kindla isiku osutatud haldamisteenustele. [22] Teiste keeleversioonide põhjal võib haldamise mõistele (*management, gestion*) endale tuginedes parimal juhul järeldada, et maksuvabastuse alla kuuluvad ainult fondi*valitseja* (*managment company, société de gestion*) osutatud teenused.

52. Eeltoodu oleks vastuolus selguse põhimõttega, mida Euroopa Kohtu praktikas on järgitud seoses kuuenda direktiivi artikli 13 B osas sätestatud maksuvabastuse teiste sarnaste alustega. Euroopa Kohus on lähtunud vastava teenuse olemusest, mitte sellest, kes teenust osutab. Kohtuasjas SDC on Euroopa Kohus näiteks sedastanud: [23]

„Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktide 3 ja 5 kohaselt käibemaksust vabastatud teenused määratletakse nende sisu, mitte teenuse osutaja või saaja põhjal. Kõnealused sätted ei sisalda nimelt viidet nimetatud isikutele."

53. Sarnased selgitused sisalduvad ka kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punktis a sätestatud kindlustustehingute maksuvabastust käsitlevates kohtuotsustes. [24]

54. Kui jätta siinkohal tähelepanu alt välja teistest erinev saksakeelne versioon, siis ei sisalda kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sätestatud maksuvabastus sarnaselt alapunktidega 3 ja 5 selget viidet teenuse osutajale. Seetõttu ei saa välistada maksuvabastuse kohaldamist alapunkti 6 alusel üksnes põhjusel, et vaidlusalust teenust ei osuta fondivalitseja, vaid depoopank või haldamis- ja raamatupidamisteenustele spetsialiseerunud kolmas isik.

22 — Vt ainuüksi punktis 39 viidatud ingliskeelne versioon, samuti eespool 15. ja 16. joonealuses märkuses viidatud teised keeleversioonid.

23 — Eespool 17. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas SDC, punkt 32. Vt ka 27. oktoobri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-281/91: Muys'en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf (EKL 1993, lk I-5405, punkt 13), mis puudutab kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 1.

24 — Eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus CPP, punkt 22; 8. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-240/99: Skandia (EKL 2001, lk I-1951, punkt 41) ja 20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-8/01: Taksatorringen (EKL 2003, lk I-13711, punkt 40). Siiski on Euroopa Kohus pidanud siinkohal oluliseks, et maksukohustuslane osutaks kindlustusvõtjale teenust lepingu alusel, st maksuvabastus ei laiene kolmandale isikule, kes kindlustusvõtjaga lepingulisse suhtesse astumata osutab kindlustusandja tellimusel teenuseid kindlustusvõtjale. Euroopa Kohus ei pidanud võimalikuks eeltoodud arutluskäigu rakendamist teiste maksuvabastuse aluste puhul (nagu seda soovitas kohtujurist Ruiz Jarabo oma 4. juuli 1996. aasta ettepanekus eespool 17. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas SDC, ettepaneku punkt 31 jj); (kohtuotsus SDC, punkt 39 jj, eriti punkt 57; vt ka eespool viidatud kohtuotsus Skandia, punkt 35 jj).

Teenuse kuuluvus alapunktis 6 sätestatud maksuvabastuse kohaldamisalasse oleneb eelkõige teenuse liigist.

55. Siiski ei saa käibemaksust vabastatuks pidada iga kolmandale isikule delegeeritud ülesannet, mis oleks käibemaksust vabastatud juhul, kui ülesannet täidaks investeerimisfondi valitseja või investeerimisühing oma tegevuse raames.

56. Investeerimisfondi juhtimisega seotud ülesanded ulatuvad nimelt spetsiifilistest fondivalitsemisele omastest ülesannetest — näiteks ülesandest valida välja väärtpaberid, millesse investorite vara paigutatakse — üldiste toiminguteni, mida tehakse igas äriettevõttes, nt raamatupidamine, personalitöö, arvutite ja bürooruumide korrashoid.

57. Juhul kui fondivalitseja või investeerimisühing täidab kõiki ülesandeid ise, tuleb seda tegevust vastavalt rõhuasetusele pidada investeerimisfondi haldamiseks, mis on käibemaksust vabastatud.[25] Kõrvalteenused, mis ei ole haldamisele omased, liigitatakse samamoodi nagu põhitegevus.[26] Kui aga fondivalitseja teatud ülesanded delegeerib, siis tuleb olenevalt teenuse liigist eraldi selgitada, kas need on investeerimisfondi haldamisele omased või mitte. Järgnevalt tuleb välja selgitada, millised kriteeriumid on seejuures määravad.

2. Üldised kaalutlused haldamise mõiste tõlgendamiseks kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tähenduses

58. Euroopa Kohus ei ole seni võtnud seisukohta kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tõlgendamiseks. Siinkohal on sobiv viidata üldisele tõdemusele, et kuuenda direktiivi artiklis 13 sätestatud maksuvabastuse määratlemiseks kasutatud termineid peab tõlgendama kitsalt, kuna nad kujutavad endast erandit üldreeglist, mille kohaselt maksustatakse käibemaksuga igat maksukohustuslase poolt osutatud tasulist teenust.[27] Lisaks kehtib põhimõte, et maksuvabastusega seotud mõisteid tuleb tõlgendada lähtuvalt selle õigusakti üldisest

25 — Üksnes neid teenuseid, mida fondivalitseja osutab investeerimisfondide haldamise kõrval iseseisva põhitegevusena, nt nõustamisteenus kolmandatele isikutele, tuleb käibemaksukohustust silmas pidades hinnata eraldi.

26 — 13. juuli 1989. aasta otsus kohtuasjas 173/88: Henriksen (EKL 1989, lk 2763, punktid 14–16), 22. oktoobri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-308/96 ja C-94/97: Madgett ja Baldwin (EKL 1998, lk I-6229, punkt 24) ja eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus CPP, punkt 30.

27 — Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Stichting Uitvoering Financiële Acties, punkt 13; eespool 17. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus SDC, punkt 20 ja eespool 24. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Taksatorringen, punkt 36.

ülesehitusest ja eesmärkidest, mille osaks need mõisted on,[28] kusjuures tõlgendus peab vastama maksustamise neutraalsuse põhimõttele, millel põhineb ühine käibemaksusüsteem.[29]

59. Kohtujurist Poiares Maduro töötas kohtuasjas BBL tehtud ettepaneku raames välja kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kohaldamisalasse kuuluvate lähedaste teenuste ja sellest alast väljapoole jäävate abiteenuste eristamise kriteeriumid. Tema sõnul tuleks maksust vabastamisele kuuluvate tehingute puhul piirduda nendega,

„mis on otseselt seotud fondide kasutamisega, st investeerimispoliitika väljatöötamise, vara ostmise ja müügiga seotud tehingud. Kuigi need ei piirdu otsuse tegemisega, peavad maksust vabastatud tehingud hõlmama otseselt vähemalt osa väärtpaberite müügitehingutest. Selleks, et maksuvabastust kohaldada, tuleb tuvastada, et kõnealused teenused on tõepoolest kuuenda direktiiviga selgesõnaliselt maksust vabastatud tehingutest lahutamatud. Fondide haldamisest kui sellisest kergelt lahutatavaid teenuseid tuleb seevastu käsitleda käibemaksuga maksustatavatena."[30]

60. Kohtujurist pidas viidatud kohtuasjas oluliseks küsimust, kas kõnealused teenused puudutavad otseselt fondide finantsolukorda, avaldades otsustavat mõju finantsriskide hindamise või investeeringute ja kapitalipaigutuste valdkonnas võetud otsustele. Kohtuasjas BBL vaadeldud abi-, teabe- ja nõustamisteenused, mida BBL osutas investeerimisühingutele (SICAV), ei vastanud eeltoodud tingimustele.

61. Kohtujuristi eelkirjeldatud mõttearenduse lähtepunkt oli Euroopa Kohtu praktika seoses kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktides 3 ja 5 sätestatud samalaadsete maksuvabastustega. Nii sedastas Euroopa Kohus eelkõige kohtuasjas SDC, et kõnealused teenused peavad olema oma olemuselt iseseisvad, moodustama eraldi terviku ning olema käibemaksust vabastatud teenustele omased ja olulised.[31] Euroopa Kohus on pidanud alapunktis 3 sätestatud ülekannetega seotud tehingute ja alapunktis 5 sätestatud väärtpaberitehingute maksuvabastuse puhul oluliseks, et vaadeldavad teenused toovad kaasa õigusliku või finantsilise olukorra muudatuse.[32]

62. On küsitav, millises ulatuses on kohtujurist Poiares Maduro ettepanek ja Euroopa Kohtu sedastus kohaldatavad investeerimis-

28 — Vt eespool 17. joonealuses märkuses toodud viited.

29 — 6. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-45/01: Christoph-Dornier-Stiftung (EKL 2003, lk I-12911, punkt 42).

30 — Eespool 9. joonealuses märkuses viidatud ettepanek kohtuasjas BBL, punkt 33. Euroopa Kohus ei käsitlenud oma 21. oktoobri 2004. aasta otsuses kohtuasjas C-8/03: BBL (EKL 2004, lk I-10157) kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tõlgendust lähemalt.

31 — Eespool 17. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus SDC, punktid 66 ja 68 ja 13. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-235/00: CSC Financial Services (EKL 2001, lk I-10237, punkt 25).

32 — Eespool 17. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus SDC, punktid 53, 66 ja 73 ja eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus CSC, punktid 26–28.

fondide haldamise vabastamisele käibemaksust alapunkti 6 tähenduses ja milliseid järeldusi saab sellest teha käesoleva kohtuasja teenuste kohta.

63. Kohtujurist on käesolevas asjas seisukohal, et alapunktis 6 sätestatud maksuvabastuse kohaldamiseks peavad teenused olema olemuselt iseseisvad, st moodustama eraldi terviku ja olema käibemaksust vabastatud teenustele omased ja olulised. Õigusliku ja finantsilise muudatuse aspekt, mille Euroopa Kohus tõi esile seoses maksuvabastusega alapunktide 3 ja 5 tähenduses, ei ole seejuures määrav, et otsustada, kas tegemist on alapunkti 6 kohase käibemaksust vabastatud teenusega.

64. Alapunktis 3 sisalduvad teenused puudutavad maksete ja ülekannetega seotud ja teisi sarnaseid tehinguid, alapunktis 5 sisalduvad teenused puudutavad väärtpaberitehinguid. Mõlemad nimetatud maksuvabastused on seotud teatud tehingutega finantsvaldkonnas. Seetõttu ongi nende puhul kohane pidada oluliseks kriteeriumiks õigusliku ja finantsilise olukorra muutust, sest kõnealust liiki tehinguga saab olla tegemist vaid juhul, kui see tõepoolest põhjustab vastava muutuse.

65. Alapunktis 6 sisalduv haldamise mõiste on üldisem ja ei puuduta konkreetseid tehinguid. Investeerimisfondi haldamise raames tehakse küll kindlasti ka asjaomaseid tehinguid, kuid see ei ole kohustuslik. Just pikaajalise investeerimisstrateegia või teatud fondide (näiteks kinnisvarafond) korral on mõeldav, et pikema aja vältel tegeletakse üksnes turusituatsiooni jälgimisega ja uusi investeeringuid ei tehta. Ent ka kirjeldatud perioodil tuleb täita investeerimisfondi haldamise alla kuuluvaid ülesandeid.

66. Kui piirata maksuvabastus üksnes tegevustele, mis mõjutavad portfelli sisu, siis oleks käibemaksust vabastatud vaid üks osa investeerimisfondide tegevusest. Sellega seataks kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 praktiline mõju kahtluse alla. Tegelikkuses moodustavad nimelt teist liiki tegevused, millega on tegemist ka käesolevas vaidluses, suurema osa investeerimisfondi haldamisega seotud ülesannetest. Haldamise mõiste liiga kitsas tõlgendamine muudaks ülesannete delegeerimise kolmandatele isikutele ebahuvitavaks ja raskendaks sellega majanduslikult otstarbekat tööjaotust.

67. Alapunkti 6 kohase maksuvabastuse kohaldamise seisukohast on seega oluline

üksnes see, et teenus on olemuselt iseseisev ning investeerimisfondi haldamisele omane ja oluline. Kirjeldatud kriteeriume tuleb konkretiseerida, pidades silmas kõnealuse sätte eesmärke ja artikli 13 B osa punktis d sätestatud maksuvabastuse ülesehituslikke seoseid sarnaste teenuste vahel. Lisaks tuleb uurida, milline tähtsus on käesolevas asjas direktiivil 85/611.

— Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sätestatud maksuvabastuse eesmärgid ja ülesehituslik seos

68. Investeerimisfondide haldamisega seotud teenuste käibemaksust vabastamise eesmärk on muu hulgas lihtsustada väikeinvestoritel investeerimist investeerimisfondidesse.[33] Nimetatud eesmärgi saavutamise huvides tuleb investeerimisfondi haldamisega seotud kuludele kohaldada maksuvabastust. Vastupidisel juhul oleksid investeerimisfondi osakuomanikud maksulisest aspektist halvemas olukorras kui investorid, kes paigutavad oma vara vahetult aktsiatesse või vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse ega kasuta fondivalitseja teenuseid.

69. Eri liiki investeeringute võrdse maksustamise eesmärgil, nii nagu seda nõuab käibemaksuga maksustamise neutraalsuse põhimõte, ei saa investeerimisfondi tehtavaid investeeringuid asetada eelisolukorda võrreldes otse väärtpaberitesse tehtavate investeeringutega. Kuna alapunkti 5 kohane maksuvabastus ei kehti väärtpaberite hoidmise ja haldamise suhtes, tuleb vastavad teenused maksustada ka siis, kui neid osutab investeerimisfondi huvides kolmas isik.

70. Seejuures tuleb aga silmas pidada, et alapunktides 5 ja 6 ei sisaldu haldamise mõiste samas tähenduses.[34] Euroopa Kohus märkis kohtuotsuses CSC, et alapunkti 5 tähenduses kuuluvad hoidmise ja haldamise alla „haldusteenused, mis ei too pooltele kaasa õigusliku ja finantsilise olukorra muutust".[35]

71. Tegelikkuses puudutab hoidmise ja haldamisega seotud erand alapunkti 5 tähenduses eelkõige hoidja tegevust. Lisaks väärtpaberite hoidmisele seisneb haldamistegevus tehnilistes toimingutes nagu kontoväljavõtete tegemine, dividendide kasseerimine, informatsiooni edastamine aktsiaseltside ja aktsionäride vahel, aga samuti kinnipeetavate maksude tasumine ja maksutõendite väljastamine.

33 — Vt eespool punkt 27 jj.

34 — Vt kohtujurist Poiares Maduro ettepanek eespool 9. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas BBL, punkt 38.

35 — Eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus CSC, punkt 30.

72. Investeerimisfondi haldamise mõiste alapunkti 6 kohaselt on seevastu sootuks teistsuguse tähendusega. Ühelt poolt võib fondivalitseja rolli ilma pikema analüüsita võrrelda investori omaga, kes paigutab oma vara vahetult kaubeldavatesse väärtpaberitesse. Haldamine ei piirdu seejuures tehnilist laadi toimingutega, mida teeb üldjuhul hoidja, vaid sisaldab ka investeerimist puudutavaid otsuseid. Lisanduvad veel ülesanded nagu fondiosakute väljalaskmine, turustamine ja tagasivõtmine ja sellega seotud haldamisteenused (osakute väärtuse hindamine, raamatupidamine ja maksetehingud).

— Direktiivi 85/611 osa investeerimisfondi haldamise mõiste tõlgendamisel kuuenda direktiivi tähenduses

73. Direktiiv 85/611 ühtlustab teatud liiki investeerimisfonde ja investeerimisühinguid puudutavad liikmesriikide õigusaktid. Fondivalitseja ja depoopanga kohustuste sätestamine ning avatud investeerimisfondile tegevusloa väljastamise ja investeerimispoliitika tingimuste kehtestamine moodustavad direktiivi 85/611 keskse osa. Eelkõige sisaldab see II lisas, millele viidatakse artikli 5 lõikes 2, ülesannete loetelu, mida võib kõnealuse direktiivi kohaldamisel pidada lepinguliste investeerimisfondide ja investeerimisühingute haldamise ülesanneteks, kusjuures loetelu ei ole lõplik. Nimetatud regulatsioonist võib teha järeldusi kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tõlgendamiseks.

74. Eespool nimetatud mõistete ühtne tõlgendamine erinevate õigusaktide alusel on põhimõtteliselt püüdlemist väärt eesmärk. Just kuuenda käibemaksudirektiivi autonoomsete mõistete tõlgendamisel on abiks arvestamine konkreetsete ühenduse õigusnormidega, mis puudutavad eluvaldkondi, millesse käibemaksuga maksustatavad teenused kuuluvad. Kuues direktiiv nimelt ei anna tihtipeale edasisi viiteid selles sisalduvate määratlemata õigusmõistete lahtiseletamiseks.

75. Vastates küsimusele, kas SICAV-i tegevus on majanduslik tegevus kuuenda käibemaksudirektiivi tähenduses, viitas Euroopa Kohus juba BBL-i kohtuotsuses direktiivis 85/611 sisalduvatele määratlustele.[36] Vastavaid viiteid esineb ka seoses kuuenda direktiivi artikli 13 teiste maksuvabastuse alustega. Euroopa Kohus tõlgendas näiteks artikli 13 B osa punktis a sisalduvat kindlustusteenuste mõistet, võttes aluseks direktiivi 73/239/EMÜ otsekindlustustegevuse kohta.[37] Kohtujurist Mischo viitas kõne-

36 — Eespool 30. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus BBL, punkt 42.

37 — Eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus CPP, punkt 18.

aluses maksuvabastuse sättes sisalduva kindlustusmaakleri mõiste määratlemisel asjaomast eriala käsitlevale direktiivile [38]. [39]

76. Kohtujurist Poiares Maduro oli siiski selle vastu, et võtta kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tõlgendamisel aluseks direktiivis 85/611 esitatud haldamisülesannete kirjeldus, sest nimetatud sätete reguleerimise esemed olevat erinevad. [40]

77. Euroopa Kohus on toodud argumendile tuginedes tõepoolest ka juba välistanud teiste õigusaktide mõistete kasutamise kuuenda käibemaksudirektiivi tõlgendamise raames. Euroopa Kohus ei pidanud näiteks sobivaks omistada kuuenda direktiivi artikli 13 A osa lõike 1 punktis c sisalduva meditsiinipersonali teenuste mõistele sama tähendust, nagu see on direktiivis arstide vaba liikumise hõlbustamise kohta [41]. [42]

78. Direktiivi 85/611 eesmärk on luua ühtsed sätted investeerimisfondide kohta. Sellega tuleb ühtlustada konkurentsitingimused ja kõrvaldada osakutega rahvusvahelise kauplemise takistused, tagades samal ajal investorite kaitse. [43] Fondivalitseja tegevust käsitlevad direktiiviga 2001/107 [44] kehtestatud uued sätted (kaasa arvatud II lisa) peavad ühtlustamist omakorda jätkama. Õigusaktide ühtlustamine on seda tõhusam, mida konkreetsemalt on määratletud fondivalitseja ülesanded direktiivis 85/611.

79. Direktiivi 85/611 eespool kirjeldatud suunitlus tekitab teatud pingestatud suhte seoses kohustusega tõlgendada kuuenda käibemaksudirektiivi sätteid, mis näevad ette maksuvabastuse — antud juhul konkreetselt investeerimisfondi haldamise mõistet — kitsendavalt. Siiski on võimalik viia mõlema õigusakti sätted kooskõlla, kui vaadelda direktiivi 85/611 II lisas sisalduvaid mõisteid mitte investeerimisfondi haldamisteenuste määratlusena, vaid fondivalitseja tüüpiliste tegevuste kirjeldusena. [45] Eeltoodud vaatenurk jätab piisavalt kaalutlusruumi vaadelda direktiivi 85/611 II lisas nimetatud haldami-

38 — Nõukogu 13. detsembri 1976. aasta direktiiv 77/92/EMÜ kindlustusagentide ja kindlustusmaaklerite (ex ISIC rühm 630) tegevuse puhul asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamist hõlbustavate meetmete ja eelkõige selle tegevusega seonduvate üleminekumeetmete kohta (EÜT 1977, L 26, lk 14; ELT eriväljaanne 06/01, lk 46).

39 — 3. oktoobri 2002. aasta ettepanek kohtuasjas C-8/01: Taksatorringen (EKL 2003, lk I-13711, punkt 88 jj). Euroopa Kohus jättis lahtiseks küsimuse, mil määral tuleb arvestada direktiiviga 77/92, kuid uuris siiski direktiivi sätteid (kohtuotsuse punkt 45).

40 — Eespool 9. joonealuses märkuses viidatud ettepanek kohtuasjas BBL, punkt 39.

41 — Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/16/EMÜ arstide vaba liikumise hõlbustamise ning nende diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastastikuse tunnustamise kohta (EÜT L 165, lk 1; ELT eriväljaanne 06/02, lk 86).

42 — 20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-212/01: Unterpertinger (EKL 2003, lk I-13859, punkt 37).

43 — Vt esimene, teine ja kolmas põhjendus.

44 — Viidatud 7. joonealuses märkuses.

45 — Vt selle kohta ka komisjoni ettepanek (KOM(1998) 451 (lõplik), lk 8).

sülesandeid kuuenda käibemaksudirektiivi raames üksnes investeerimisfondi haldamistegevuse olemasolu tõendusena. Ühtlasi saab vajalikul määral arvesse võtta nõuet tõlgendada erandit puudutavaid sätteid kitsendavalt.

80. Ka juhul kui direktiivi 85/611 artikli 5 lõike 2 ja II lisa sätteid vaadelda kuuenda käibemaksudirektiivi puhul kehtiva määratlusena investeerimisfondi haldamise kohta, ei hõlmaks kirjeldatud mõiste depoopanga teenuseid. Depoopankade ülesanded on nimelt sätestatud eraldi direktiivi 85/611 artiklites 7 ja 14.

81. Fondivalitseja ja depoopanga ülesannete range lahutamine on vastavuses direktiivi 85/611 teatud eesmärkide ja ülesehitusega.[46] Fondivalitseja ülesanded on loetletud II lisas, kuid depoopanga ülesannete määratlus puudub. Artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 puudutab seevastu üldiselt investeerimisfondi haldamist, määratlemata seejuures, kes teenuseid osutab.[47] Selles osas on haldamise mõiste määratletud kuuendas direktiivis laiemalt kui direktiivi 85/611 II lisas ja võimaldab põhimõtteliselt pidada ka depoopanga ülesandeid haldamiseks.

82. Ühendkuningriigi valitsus rõhutab küll õigusega, et direktiiv 85/611 ei hõlma teatud liiki investeerimisfonde,[48] mille kohta kehtib samuti kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6. Nimetatud asjaolu ei takista direktiiviga 85/611 arvestamist vastuse andmisel küsimusele, millised tegevused on investeerimisfondi haldamisele omased ja olulised. Fondid ja investeerimisühingud, millega on tegemist põhikohtuasjas, kuuluvad nimelt direktiivi 85/611 kohaldamisalasse.

— Vahejäreldus

83. Investeerimisfondi haldamise mõiste kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tähenduses hõlmab ka teenuseid, mida ei osuta fondivalitseja ise. Kas delegeeritud tegevust võib käsitleda haldamisena toodud tähenduses, ei sõltu asjaolust, kas

46 — Vt selle kohta lähemalt allpool punkt 85 jj.

47 — Vt selle kohta eespool punkt 50 jj.

48 — Direktiivi 85/611 kohaldamisalasse ei kuulu näiteks kinnised fondid ja fondid, mis ei investeeri väärtpaberitesse.

asjaomane tegevus mõjutab fondi investeerimispoliitikat. Maksuvabastust tuleb tõlgendada selliste eesmärkide valguses, mis lihtsustavad väikeinvestoritel investeerimisfondidesse investeerimist ja ei sea niisugust investeerimisviisi halvemasse olukorda võrreldes investeerimisega vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse. Kuuenda käibemaksudirektiivi tõlgendamisel võib direktiiviga 85/611 arvestada, kuid nimetatud direktiivi II lisas sisalduv haldamisega seotud tegevuste loetelu ei määratle lõplikult fondide haldamist nii, et seda oleks võimalik muutusteta üle kanda kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktile 6. Oluline on pigem see, kas kolmandale isikule delegeeritud ülesanne moodustab eraldi terviku ja on investeerimisfondi haldamisele omane ja oluline.

84. Nendele asjaoludele tuginedes tuleb siinkohal uurida, kas teenuseid, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab hindama, võib seoses investeerimisfondi haldamisega pidada maksuvabadeks teenusteks.

3. Depoopanga tegevuse liigitamine

85. Komisjoni sõnul on depoopank fondi ja fondivalitseja kõrval direktiiviga 85/611 loodud investeerimisfondide õigusliku raamistiku kolmas tugisammas.[49] Depoopanga ülesanded seisnevad peamiselt investeerimisfondi vara hoidmises ja fondivalitseja kontrollimises. Ta peab tegutsema eranditult osakuomanike huvides[50] ja vastutab viimaste ees oma kohustuste täitmata jätmise korral.[51] Direktiiviga on investori kaitseks kehtestatud nn nelja-silma-printsiip.

86. Eeltooduga seoses viitas Abbey National direktiivi 2001/107 neljandale põhjendusele, kus on nimetatud sisekontrolli „kahe juhtisiku" kaudu (*two-man management*). Sellest tulenevat, et ka depoopank osaleb haldamises. Siinkohal Abbey National eksib. Osundatud põhjendus ei tugine nimelt fondivalitseja ja depoopanga ülesannete eristamisele, vaid direktiivi artikli 5a lõike 1 punkti b sättele. Viimase kohaselt peab fondivalitseja juhtkonda kuuluma vähemalt kaks piisavalt hea mainega ja kogenud isikut.

49 — Komisjoni 30. märtsi 2004. aasta teatis (KOM(2004) 207 (lõplik)) — liikmesriigi õigusaktid avatud investeerimisfondide depoopankade ja võimalike edasiste suundumuste kohta, lk 2, punkt 2.

50 — Direktiivi 85/611 artikli 10 lõige 2 ja artikli 17 lõige 2.

51 — Direktiivi 85/611 artiklid 9 ja 16.

87. Direktiiv 85/611 ei sätesta kaugeltki lõplikult, milliseid konkreetseid ülesandeid vara hoidmine hõlmab. [52] Seetõttu on ülesannete kirjeldamisel lisaks sellele olulise tähtsusega siseriiklik õigus. Viimase alusel on lubatud delegeerida ülesanded depoopangalt alltöövõtjale, seejuures ei või depoopank endiselt vastutusest taganeda. [53]

88. Lisaks ei tee direktiiv 85/611 liikmesriikidele rangeid üksikasjalisi ettekirjutusi ülesannete jagamise kohta fondivalitseja ja depoopanga vahel. [54] CIS Sourcebook'i alusel on nt osakuomanike registri pidamine *trustee* (seega depoopanga) ülesanne, [55] kuigi direktiivi 85/611 II lisa teise taande punktis e omistatakse see ülesanne fondivalitsejale.

89. Juba kirjeldatud põhjusel peab põhikohtuasja depoopanga tegevuse ülesannete lõplik liigitamine jääma eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsustada. Lähtudes eelotsusetaotluses esitatud faktilisest ja õiguslikust kontekstist, võib Euroopa Kohus anda vaid juhiseid haldamise mõiste tõlgendamiseks kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tähenduses.

90. Eeltoodud kriteeriume arvestades tuleb tõdeda, et depoopanga tegevus moodustab eraldi terviku. See järeldub juba asjaolust, et direktiivi 85/611 kohaselt on tal fondivalitseja ülesannetest eraldiseisev roll.

91. Depoopanga tegevus on investeerimisfondi haldamise jaoks ka oluline. Vara investeerimine investeerimisfondi sisaldab endas riski, et fondile usaldatud vahendeid ei kasutata sihipäraselt või koguni kõrvaldatakse. Investor ise ei ole võimeline fondivalitsejate tegevust kontrollima. Järelikult on kõnealuse investeerimisviisi turvalisuse ja atraktiivsuse seisukohast oluline eraldada hoidmine teistest fondi valitsemisega seotud ülesannetest. Nimetatud eesmärkide saavutamisele aitavad eelkõige kaasa ka teised kontrollifunktsioonid, mida depoopank fondivalitseja suhtes täidab.

92. Depoopanga tegevusel ei ole üldjuhul vahetut mõju fondi portfelli sisule või

52 — Vt eespool 49. joonealuses märkuses viidatud komisjoni teatis, lk 3, punkt 2.2 ja lk 8, punkt 4.3.2. Komisjon peab aga vajalikuks edasist ühtlustamist ja teeb teatise II lisa punktis 3 ettepaneku koostada direktiivis 85/611 depoopanga ülesannete loetelu.

53 — Vt direktiivi 85/611 artikli 7 lõige 2 ja artikli 14 lõige 2.

54 — Vt ülevaade tabelina eespool 49. joonealuses märkuses viidatud komisjoni teatise II lisa punktis 4.3.

55 — Vt eespool punkti 18 alapunkt 7.

muudele finantsteguritele. Mõju ilmneb vaid siis, kui depoopanga sekkumisel muudetakse nt kapitalipaigutuste valdkonnas vastu võetud otsuseid, mis on vastuolus seadusest, lepingu(te)st või põhikirjast tulenevate tingimustega. Ent nagu juba sedastatud, ei ole alapunktidest 3 ja 5 tuleneva maksuvabastuse kriteeriumi ülekandmine käesoleva asja esemeks oleva investeerimisfondi haldamise vabastamisele käibemaksust niikuinii kohaldatav. [56]

93. Lõpuks on depoopanga tegevus avatud investeerimisfondi haldamisele ka omane. Seda ei saa võrrelda nt audiitori ülesannetega, kes kontrollib bilansi õigsust alles hulk aega hiljem. Pigem on depoopangal kontrollifunktsiooni teostamisel täita oluline roll fondi igapäevaelus.

94. Tegevus ei piirdu üksnes väärtpaberite hoidmisega tehnilises mõttes, millega tegelevad ka depoopangad. Teenused, mida osutavad üksnes depoopangad, kuuluvad kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 5 kohaselt maksustamisele käibemaksuga. Juhul kui depoopanga ja hoidja ülesanded põhiosas kattuksid, kuid kuuluksid alapunkti 6 alusel siiski maksuvabastuse alla, oleks kapitalipaigutus investeerimisfondidesse, võrreldes paigutusega teistesse vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse, eelisolukorras.

95. Põhikohtuasjaga seotud depoopangad delegeerisid kolmandatele isikutele nimelt fondi vara tehnilise hoidmise. Siinkohal ei ole vaidlust nimetatud ülesannete käibemaksualase kohtlemise üle. Siiski kuulub hoidmine tehnilises mõttes depoopangale omaste kohustuste alla. Ka siis, kui depoopank on nimetatud ülesande delegeerinud kolmandale isikule, vastutab ta investori ees nõuetekohase hoidmise ja tehtavate vigade eest. Ta ei saa muuta oma tegevuse rõhuasetust ja käibemaksualast kohtlemist seeläbi, et kolmandad isikud — siinkohal nn *global sub-custodians* — täidavad tema järelevalve all olulise osa tema ülesannetest. Ühtlasi on ebaoluline, et *global sub-custodians* saavad oma töö eest tasu ilmselt otse fondivalitsejalt ja mitte depoopangalt, kelle järelevalve all nad aga tegutsevad.

96. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab seetõttu uurima, kas depoopanga kõikide ülesannete üldise vaatluse korral moodustab

56 — Vt eespool punkt 63 jj.

hoidmine tehnilises mõttes põhiosa depoopangale siseriikliku õiguse alusel pandud ülesannetest. Kui sellele küsimusele vastata jaatavalt, siis tuleb depoopanga tegevust tervikuna vaadelda käibemaksuga maksustatavana, kuna lisaülesanded kõrvalteenustena oleksid kvalifitseeritavad põhiteenustena.

97. Arvestades depoopankadele CIS Sourcebook'i alusel pandud ulatuslikke kontrolliülesandeid, näib siiski pigem ebatõenäoline, et kirjeldatud ülesanded on vaid kõrvalteenused, jäädes hoidmisega tehnilises mõttes võrreldes tagaplaanile. Lisaks tuleb silmas pidada, et hoidmist tehnilises mõttes oli võimalik hõlpsasti delegeerida kolmandale isikule, mis ei oleks ilmselt mõeldav juhul, kui see moodustaks depoopanga peamise ülesande.

4. Kolmandale isikule delegeeritud haldamisülesannete liigitamine

98. Tegevused, mis Inscape delegeeris BNYE-le või BNY-le, kuuluvad haldamise mõiste alla kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tähenduses siis, kui nad moodustavad eraldi terviku ja kui nad on fondide haldamisele omased ja olulised. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab uurima, kuivõrd on nimetatud tingimused põhikohtuasjas täidetud.

99. Käesolevas asjas räägib teenuste kui eraldi terviku kasuks asjaolu, et BNYE/BNY ei võtnud üle mitte ainult üksikuid abitegevusi, vaid osutab teatavas mõttes kompleksteenust, nagu nähtub käesoleva ettepaneku punktis 24 toodud delegeeritud ülesannete loetelust. Delegeeritud ülesanded moodustavad olulise osa direktiivi 85/611 II lisas loetletud haldustegevustest. BNYE/BNY vastutab eelkõige osakute väärtuse hindamise ja arvelduste eest. Lisaks võtab ta üle raamatupidamise ja aruandluse kesksed ülesanded.

100. Üks või teine delegeeritud ülesanne ei pruugi olla olemuselt iseseisev. Maksuvabastuse seisukohast ei piisa sellest, et teatud ülesanne esineb direktiivi 85/611 II lisa

loetelus. Nõutav iseseisvus on aga olemas, kui kolmas isik võtab teenused üle tervikuna, mis moodustab kõigi fondivalitsemiseks vajalike ülesannete olulise osa.

101. Iseseisvus ei tulene ainult delegeeritud ülesannete mahust, vaid asjaomaste tegevuste sisemisest seosest. Nii näiteks on väärtuse arvutamine oluline arveldusdokumentide ja aruannete koostamisel.

102. Lisaks viitab nii mõndagi sellele, et BNYE/BNY-le delegeeritud ülesandeid tuleb tervikuna pidada investeerimisfondi haldamisele omaseks ja oluliseks. Avatud investeerimisfond on põhiolemuselt väärtpaberite kogum, mille sisu võib muutuda samuti nagu üksikute selles sisalduvate väärtpaberite väärtus. Vastavalt võib pidevalt kõikuda ka osakute väärtus. Selleks et investeerimisfondi osakutega kaubelda, tuleb nende väärtus järjepidevalt uuesti välja arvutada. Väärtuse arvutamisel tuleb arvestada intresside ja dividendidega kui väärtust kasvatavate teguritega ja halduskulude kui väärtust kahandavate teguritega. Tihedas seoses väärtuse arvutamisega on vastavate kannete registri pidamine, mida kasutatakse aruannete esitamiseks praegustele (ja potentsiaalsetele) osanikele, aga ka järelevalveasutusele. Allfondide asutamise ja haldamisega seotud toiminguid tuleb samuti pidada olulisteks ja omasteks.

103. Mõned delegeeritud ülesanded — näiteks arveldustega seotud ülesanded — on seevastu küll olulised, ent ei ole avatud investeerimisfondi haldamisele samavõrd omased. Ainuüksi asjaolust, et teatud element on käibemaksust vabastatud teenuse osutamiseks vajalik, ei saa järeldada vastava teenuse vabastamist käibemaksust. [57]

104. BNYE/BNY (kogu-) tegevuse liigitamist käibemaksust vabastatud teenuste hulka kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tähenduses ei takista asjaolu, et mõned ülesanded pole fondi haldamisele omased. Pigem on otsustava tähtsusega see, et kolmanda isiku osutatud teenused on tervikuna vaadelduna iseseisvad ning investeerimisfondi haldamisele omased ja olulised. Avatud investeerimisfondi haldamisele on nimelt iseloomulik mitme rohkem või vähem omase ülesande ühendamine.

57 — Eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus CSC, punkt 32.

V. Ettepanek

105. Tuginedes eelnevale, teen ettepaneku vastata VAT and Duties Tribunal'i eelotsuse küsimustele järgmiselt.

1. Nõukogu 17. mai 1977. aasta kuuenda direktiivi 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta — ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud haldamise mõiste on ühenduse õiguse autonoomne mõiste, millest ei või liikmesriigid kõrvale kalduda.

2. Teenused, mida depoopank osutab nõukogu direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta artiklite 7 ja 14 tähenduses, on kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kohaselt käibemaksust vabastatud,

   — kui need moodustavad eraldi terviku ja on avatud investeerimisfondi ja investeerimisühingu haldamisele omased ja olulised ning

— kui nende teenuste keskseks osaks ei ole hoidmine ja haldamine kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 5 tähenduses.

3. Teenused, mida fondide haldamisel osutab kolmandaks isikuks olev fondivalitseja, on kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kohaselt käibemaksust vabastatud, kui need moodustavad eraldi terviku ja on avatud investeerimisfondi ja investeerimisühingu haldamisele omased ja olulised.